

РЕЦЕНЗИЯ

на конкурс за присъждане на академичната длъжност "професор" с кандидат доц. д-р Емилия Панайотова по специалност 8.2 "Изкуствознание и изобразителни изкуства", обявен в ДВ бр. 2/08.01.2016 г. БФ, департамент „Дизайн“, НБУ.

от проф. Анна Бояджиева

Доц. Д-р Емилия Кирилова Панайонова е единствен кандидат за обявения конкурс. Тя е щатен преподавател в НБУ към БФ, БП „Мода“, департамент „Дизайн“, директор е на Програмен съвет на същия департамент и е член на ФС. Към досието за кандидатстване са приложени всички изискуеми от закона документи: творческа автобиография, списъци с многобройните ѝ художествени реализации, нейни участия в проекти, научна дейност, авторска справка за научните и творчески приноси на трудовете и творческите ѝ изяви, самооценка на изследователската и творческа дейност, списък с публикации и творчески постижения, Монография – резюме на труда ѝ „Дизайнът. Как да го разбираме“. Така научаваме, че в професионалния път на кандидатът са изминати етапите - от получаването на магистърска степен в НХА в специалност "Текстил" през 1977 г. в курса на проф. Д.Балев, до НБУ като хон. преподавател от 2004 до 2006 г. и щатен преподавател от 2006 г. до сега. През 2006 г. Е. Панайотова получава научната степен Доцент /от ВАК/, а през 2013 г. образователната и научна степен Доктор.

Още биографични данни, които се отнасят до нейната кандидатура:

От 1989 до 2002 г. е била преподавател, а до 2006 г. директор в НГПИ „Св. Лука“. Работила е в ЦНСМ и ВИТЕКС като десенатор и проектант на текстил за облекло и интериор, както и като проектант на модни колекции.

През 2000 г. специализира в Сите дез Ар, Париж след конкурс на СБХ.

Член е на СБХ.

Работи в областта на дизайна - текстилен дизайн, интериорен дизайн, компютърно генериран дизайн, живопис, рисунка, инсталация, малка пластика.

От представените материали е видно, че доцент д-р Е. Панайотова е ръководител и участник в проекти на НБУ, в изложби и уършопи, в научни конференции, семинари, пленери и е автор на множество текстове свързани с професионалната ѝ област. Ръководител е на докторанти, многобройни са рецензиите и становищата, писани по повод на процедури за защита на дисертации. Следващата справка, се отнася до творческите ѝ изяви и участия в общи, национални и самостоятелни изложби, както и награди за постигнати успехи в творчески план. Тази документация красноречиво свидетелства за

целенасочена професионална работа и артистично присъствие, свързани както с дисциплините по които Е. Панайотова преподава, така и с нейната активна работа със студентите от НБУ.

Специалността *текстил*, която Е. Панайотова завършва ѝ дава познания за традиционните занаяти и отношение към различните материали, към класическите техники и модерни технологии, както и един съвременен поглед към артистичното "правене". На тази солидна основа от знания, технически умения и вкус, тя гради своето творчество и работа със своите студенти.

Е. Панайотова е художник със собствена позиция в българското изобразително изкуство. Тя е от онези автори, които отдавна са преодолели границите на разделение на т.н. "изящни" и "приложни" изкуства, което демонстрира и в своите творби. През изминалите години в работата си тя успява да запази свежестта на творческата си емоция и я превъплащава в експерименти с различни материали, технически похвати и художествени концепции. Произведенията ѝ са заредени с много чувство, финес и въображение, както и с технологическа изобретарелност. Симбиозата между ритъм, структури, колорит и материя - създават една цялостна картина на творческите търсения на авторката. Тук бих искала да припомня за *стенните килими*, с които Е.Панайотова стартира началото на своята творческа кариера, много от които присъстват в реална архитектурна среда. Изследването на проблемите на "повърхността" и „пространството“ като част от общия процес на креация тя продължава с поредица от колажи и дигитален печат. В последните години нейните художествени търсения са именно в областта на дизайна- текстилен, интериорен, моден. Освен класическите техники включва в работата си новите дигитални форми и компютърно генериран дизайн, които съчетава с графични и цветни структури, като създава голямоформатни абстрактни картини или дизайн за текстил. Тези произведения присъстващи в творчеството ѝ и определят нейната авторска ориентираност. Като творец Е.Панайотова е изключително последователна. В процесите на работа авторката задава въпроси и търси техните отговори. Тя не се плъзга по повърхността на изследвания проблем, а винаги се опитва да открие неговата дълбока същност. Творбите ѝ представляват трансформирани асоциативни натрупвания от визуални ритми – спокойни и хармонични или драматично натоварени. Тя сменя изразните средства като смесва класически и дигитални форми за да създаде „нова абстрактност“- собствена художествена територия, която разработва. Тези процеси са пряко обвързани и с преподавателската ѝ работа и са показвани на изложби на НБУ, в СБХ и други галерии. Те са част от нейната творческа и изследователска дейност и са важна част от хабилитационния ѝ труд.

Основен акцент в конкурсната документация за представянето на доц. д-р Е.Панайотова за научното звание „професор“ е монографията **„Дизайнът. Как да го разбирате“**, издаден през 2015г. Този труд притежава многообразни функции и сам по себе си е завършен продукт, който представя възгледите на своя автор за разбирането на дизайна като самостоятелна научна област и

творческа дейност. Трудът представлява стройна система, която следва процесите, заложи в развитието на дизайна като динамична креативна форма, като най-актуална дейност, свързана с живота на човека. Дизайнът- като обединяваща област на техническите знания, науката и изкуството, както и дизайнът – като концептуално разбиране. В труда са разгледани основните видове дизайн и основните закони при създаването на един дизайнерски продукт – от началната идея, преминавайки през процесите на изследването на проблема, проектирането и „създаване“ в материал! Набелязани са всички важни последователни стъпки, съпътстващи дизайнерския процес – развитие на културата и ежедневиия живот, развитието на науката и технологиите през XX и XXI в., творческата работа на дизайнера, влияние на изкуството и сливането на границите между дизайн и изкуство, иновациите в дизайна, ре- дизайн и т.н.

Друго издание, което доразвива позицията на своя автор за мястото на „текстилния“ дизайн в голямото семейство на дизайна е **„Текстилен дизайн. Развитие и перспективи“**. Текстилът е свързан с развитието на човешката цивилизация. Той е най- широко използвания продукт – като текстил за облекло, текстил за интериор и други потребности. Цялостният исторически преглед и технологичното развитие през вековете дава ясна картина за мястото на текстилния дизайн в живота като развиваща се иновативна и артистична форма през XXI в. Новите технологии и художествените концепции отреждат на текстилния дизайн водеща роля в създаването на продукти, подходящи за когнитивното развитие на човека.

В документацията на кандидата са представени и други публикации и текстове, свързани с дизайна и с акцент насочен към текстилния дизайн- интериорен, моден.

Приноси към научната област:

В началото искам да отбележа необходимостта от научните текстове на доц. д-р Е.Панайотова, както за нейните студенти така и за цялостния учебен процес. Основните научни приноси на монографичния труд *„Дизайнът. Как да го разбирате“* са в две основни групи, които можем да обобщим като - *методология и творчески практики в дизайна*.

Първата група се отнася до методологичното изследване на дизайна като самостоятелно научно направление. Разглежда се синергийната връзка между отделните елементи на дизайна и се набляга на интердисциплинарния подход при мисленето за дизайн. Представени са основните видове дизайн, тенденциите, както и влиянието на науката и технологиите в развитието на дизайна.

Втората група се отнася за приносите в изследването на конкретни практики и създаването на специална система за творческа дейност, която е приложима към различните области на дизайна – като общ модел. Акцентира се на фигурата на *дизайнера като творец*. Това е изключително важна част от целия научен труд- съществен принос е създаването на методика, която стимулира креативността

на авторите, техния творчески потенциал.

Практико-приложни приноси са методите за решаване на дизайнерски задачи, важни за начина на създаване на един продукт. Те включват синергийните подходи при конструирането на съвременната жизнена среда и интегрирането на съвременната техника, информационните технологии и материалознание. Към приносите, свързани с *общотеоритичните проблеми* на дизайна може да бъде отнесен: Системният подход и неговото прилагане към съвременните направления в развитието на дизайна – напр. устойчив дизайн, еко дизайн и др. Важна част от концепцията на автора е включването на *текстилният* дизайн, като част от общите проблеми на дизайна. Обръща се изключително внимание на съвременните технологии в тази област при проектирането и изработването на дадено текстилно изделие. *Интериорният* дизайн е основна част от този процес. Приносите в областта на *модата* в съвременния дизайн са свързани с изследването на социалните функции на модата и обществото и съвременните модни тенденции.

Към приносите могат да бъдат отнесени и новаторството в художественото творчество на Е.Панайотова и връзката му с учебния процес и дисциплините по които тя преподава в НБУ.

В документацията на доц. д-р Е.Панайотова са включени нейните активности в научната и художествената области за периода 2013- 2015г. Ще представя някои проекти за информация, които са свързани с научната дейност, /публикации, конференции/, творческата и преподавателска дейности, организационната дейност и др.

2014/15 Ръководител на проект финансиран от ЦФСР „НБУ в партньорство със One Design Week”, Включва: лекции, семинар, творчески работилници, изложба, проведени в НБУ, София и Локален център, Пловдив

2013: Участие в проект „Посещение на производствено предприятие „Яна АД”, завод „Панагюрище”, финансиран от фонд Учебни програми към ФБО

Публикации:

2015: Текстилен дизайн. Развитие и перспективи, студия, ISBN: 978-954-8957-16-8

27 стр., София ; Системна организация и жизнена среда, сп. Текстил и облекло, ISSN: 1310-912X, бр. 6/2015, стр. 152-155, София

2014: Творческият процес в еко дизайна, сп. Текстил и облекло, ISSN: 1310-912X, бр.

11-12/2014, стр. 234-236, София ; Модата като социална норма, сп. Текстил и облекло, ISSN: 1310-912X, бр.5/2014, ; Социални функции на модата, Сборник доклади „Общотекстилна конференция 2014”,

2013: Концепция за устойчив дизайн, сборник Научни доклади 2011-2012, ISBN: 978-954-535-791-6, стр. 173-179, НБУ, София

Конференции:

2014: Общотекстилна конференция 2014, „Иновации в текстила и облеклото”, Научно-технически съюз по текстил, облекло и кожи, научен доклад на тема: „Социални функции на модата”

2013: Общотекстилна конференция 2013, „Иновации в текстила и облеклото”, Научно-технически съюз по текстил, облекло и кожи, научен доклад на тема: „Модата като социална норма”

2012: Общотекстилна конференция 2012, „Иновации в текстила и облеклото”, Научно-технически съюз по текстил, облекло и кожи, научен доклад на тема: „Системност в дизайна” ; Национална докторантска

конференция, организирана от департамент „Дизайн и архитектура“, НБУ, научен доклад на тема: „Концепция за устойчив дизайн“

Творческа дейност:

2014/15 Обща изложба на текстилното изкуство, СБХ, Национален изложбен център, ул. „Шипка“ №6 ; Обща художествена изложба на българските художници, СБХ, Национален изложбен център, ул. „Шипка“ №6 ; Изложба „VII Международно триенале на графичните изкуства“, СБХ, Национален изложбен център, ул. „Шипка“ №6 ; Изложба „Generation“ на студенти и преподаватели от департамент „Дизайн“, Музикален център „Борис Христов“, София ; Изложба „DADA предметност в дизайна 2 – Dada is not dead“ и междудепартаментен семинар на студенти и преподаватели от департаменти „Дизайн“ и „Нова българистика“, София, Dada cultural bag ; Изложба „Светлина и време 2015“, студенти и преподаватели от департамент „Дизайн“, НБУ, София, ул. Уилям Гладстон 51 А. галерия „Арт алея“ ; Изложба „ЛОВЕЧЕ СРЕД НАРОДА, ПО-БЛИЗО ДО ЖИВОТА“ и междудепартаментен семинар и четене, департаменти „Нова българистика“ и „Дизайн“, София, Арт център и галерия „Steppenwolf“ ; Самостоятелна изложба „Вятър в ръцете“ – компютърно генериран дизайн, галерия Арт Алея, София ; Изложба „Есенен салон – Дизайн за интериора“, САБ ; Изложба „Светлина и време. Еко предметност в дизайна“ София, галерия „Арт алея“ ; Изложба „Дизайн на обекти номади“, в рамките на Международен фестивал за дизайн и визуална култура One design week, НБУ, Локален център, Пловдив ; Изложба „Когато изкуството имаше значение“ бул. Васил Левски 150 ет.б, Арт център „Степен вълк ; Участие в изложба „Компютърна графика в модата“ студенти и преподаватели от БП „Мода“, НБУ ; Изложба „Графично проектиране в текстила“ на студенти и преподаватели от БП „Мода“, НБУ
2013/2014 Междудепартаментен интердисциплинарен семинар организиран заедно с департамент „Нова българистика“ Тема „Когато изкуството имаше значение“ - / Организиране на постоянен общоуниверситетски интердисциплинарен научен семинар
2013/14 ПЪРВА НАГРАДА Творческо ателие „Оптимизация на баня“ Семинарна зала Библиотека Организатори: департамент „Дизайн“ IDEAL STANDARD БАНЯ НА ГОДИНАТА 2013 Модератори: доц. д-р Борис Сергинов доц. д-р Емилия Панайотова ас. Иво Попов ас. Биляна Калоянова
Участници: студенти и преподаватели от департамент „Дизайн“

Преподавателска дейност: учебни програми и курсове

Доц. д-р Е.Панайотова активно участва в разработването и актуализирането на всички курсове и програми в които тя преподава- в областта на основите на дизайна, текстилния дизайн, принт техниките и уникалните техники в текстила. Е.Панайотова работи усърдно със своите студенти. Тя съчетава своя творчески опит в областта на изкуството и дизайна с дейността си на преподавател. В учебния процес дава теоритични и практически знания, необходими на бъдещите художници, които ще работят в иновативните сфери на текстилния дизайн през настоящия век. Интересите в работата си тя свързва с класическите техники и новите дигитални възможности. Експериментите са важна част от нейната работата. Художникът – дизайнер трябва да притежава чувствителност към съвременните процеси във всички сфери на живота, технически и художествени знания, да гради върху класически утвърдени практики- новите възгледи за дизайн като иновативен художествен функционален продукт. Тези възгледи, които присъстват в трудовете и творчеството ѝ тя предава на своите студенти – бъдещи дизайнери. Успешната реализация на студентите ѝ е нейна цел. Студентите занимаващи се с моден и текстилен дизайн с които тя работи проектират и изпълняват в материал, като използват материалите, техниките и технологиите за създаване на дизайнерски продукти, което е важна част в един учебен процес.

Хабилитационият труд представен от доц. д-р Емилия Панайотова показва съответствие между спецификата и предмета на обявения конкурс и работата ѝ като творец и педагог. Във връзка с посочените приноси в монографията и другите публикувани текстове, дейностите ѝ в научната и художествената област, както и постиженията ѝ при работа със студентите от НБУ смятам, че доц д-р Е. Панайотова притежава всички необходими качества за заемане на научното звание „Професор“.

В заключение предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на доц. д-р Емилия Панайотова научното звание “Професор”.

Проф. Анна Бояджиева
НХА